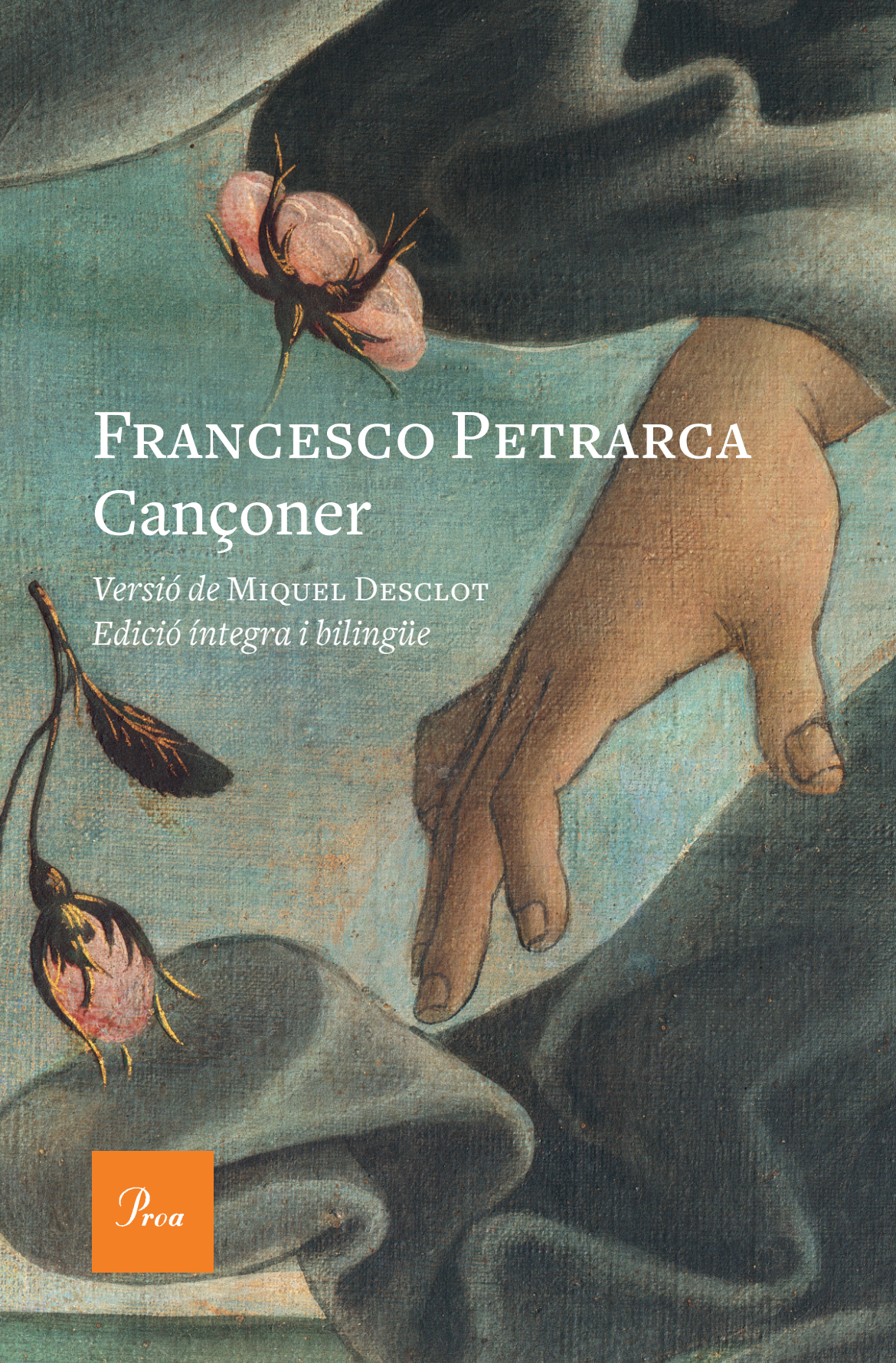

FRANCESCO PETRARCA

Cançoner

Versió de MIQUEL DESCLOT

Edició íntegra i bilingüe

Proa

FRANCESCO PETRARCA

CANÇONER

Edició i versió de Miquel DescLOT

Proa

Proa
A Tot Vent

Aquesta obra ha rebut un ajut a l'edició
del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

El traductor d'aquesta obra ha rebut dos ajuts a la traducció de la ILC (Departament de Cultura).
La traducció de tots els sonets del *Cançoner* va merèixer el premi Jaume Vidal Alcover de traducció.

Primera edició: novembre del 2016

© de la versió catalana, el pròleg i les notes, 2016 Miquel DescLOT

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-642-8

Dipòsit Legal: B-21.910-2016

Composició: Víctor Igual, SL

Impressió: Liberdúplex

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

TAULA

Presentació	7
Cronologia	41
Bibliografia	63
Canzoniere / Cançoner	65
Notes	591

Voi ch'ascoltate in rime sparse il suono
 di quei sospiri ond'io nudriva 'l core
 in sul mio primo giovanile errore
 4 quand'era in parte altr'uom da quel ch'i' sono,

del vario stile in ch'io piango e ragiono,
 fra le vane speranze e 'l van dolore,
 ove sia chi per prova intenda Amore,
 8 spero trovar pietà, non che perdono.

Ma ben veggio or sì come al popol tutto
 favola fui gran tempo, onde sovente
 11 di me medesimo meco mi vergogno;

e del mio vaneggiar vergogna è 'l frutto,
 e 'l pentersi, e 'l conoscer chiaramente
 14 che quanto piace al mondo è breve sogno.

Per fare una leggiadra sua vendetta
 e punire in un dì ben mille offese,
 celatamente Amor l'arco riprese,
 4 come uom ch'a nocer luogo e tempo aspetta.

Era la mia virtute al cor ristretta
 per far ivi e ne gli occhi sue difese,
 quando 'l colpo mortal là giù discese
 8 ove solea spuntarsi ogni saetta.

Però, turbata nel primiero assalto,
 non ebbe tanto né vigor né spazio
 11 che potesse al bisogno prender l'arme,

overo al poggio faticoso ed alto
 ritrarmi accortamente da lo strazio
 14 del quale oggi vorrebbe, e non pò, aitar me.

1

Els qui en rimes esparses escolteu
els sospirs que em nodriren el furor
del temps primer de juvenil error,
4 quan era, en part, divers del que se'm veu,

pel vari estil amb què em lamento arreu,
entre vana esperança i va dolor,
espero de qui sàpiga d'Amor,
8 tant com disculpa, pietat en preu.

Però bé veig que he estat entre la gent
parleria molt temps, de què sovint
11 de mi m'avergonyeixo amb el cor meu;

d'aquell desvari en ve avergonyiment,
i el penedir-se, i el saber distint
14 que allò que plau al món és somni breu.

2

Per complir una venjança primotera
i punir mil ofenses en un dia,
celadament Amor l'arc reprenia,
4 com qui per noure lloc i temps espera.

Tancada al cor la meva virtut era
per defensa, que els ulls també incloïa,
quan el dispar mortal ja descendia
8 on solien els dards perdre puntera.

Així, torbada des del primer assalt,
no tingué tant espai ni tant vigor
11 que pogués, quan calia, agafar l'arma,

o bé al cim del serrat abrupte i alt
prudentment retirar-me del dolor
14 del qual voldria, i ja no pot, guardar-me.

*Era il giorno ch'al sol si scoloraro
per la pietà del suo Fattore i rai,
quando i' fui preso, e non me ne guardai,
ché i be' vostr'occhi, donna, mi legaro.*

*Tempo non mi pareva da far riparo
contra ' colpi d'Amor: però m'andai
secur, senza sospetto; onde i miei guai
nel commune dolor s'incominciario.*

*Trovommi Amor del tutto disarmato,
ed aperta la via per gli occhi al core,
che di lagrime son fatti uscio e varco;*

*però al mio parer non li fu onore
ferir me de saetta in quello stato,
a voi armata non mostrar pur l'arco.*

*Quel ch'infinita provvidenza ed arte
mostrò nel suo mirabil magistero,
che criò questo e quell'altro emispero,
e mansüeto più Giove che Marte,*

*vegnendo in terra a 'lluminar le carte
ch'avean molt'anni già celato il vero,
tolse Giovanni da la rete e Piero,
e nel regno del ciel fece lor parte.*

*Di sé nascendo a Roma non fe' grazia,
a Giudea sì, tanto sovr'ogni stato
umiltate esaltar sempre gli piacque;*

*ed or di picciol borgo un sol n'ha dato,
tal che natura e 'l luogo si ringrazia
onde sì bella donna al mondo nacque.*

3

Era el dia que al sol li empal·lidiren
els raigs, del seu Autor bo i compadit,
quan vaig ser pres, trobant-me inadvertit,
4 que els vostres ulls, senyora, em posseïren.

Llavors els meus, segurs, no es revestiren
contra els embats d'Amor: que protegit
jo em creia; tal que el meu mal i neguit
8 en el comú dolor es decidiren.

Amor em veia del tot desarmat,
i obert el pas pels ulls al cor ombrós,
11 que de llàgrimes són portal amarg;

a parer meu, però, no fou honrós
ferir-me de sageta en tal estat,
14 i a vós, armada, ni menys mostrar l'arc.

4

El qui infinita providència i art
mostrà en el seu eximi magisteri,
que creà aquest i aquell altre hemisferi,
4 i mansuet més Jove que no Mart,

vingué al món, amb el temps, a donar esguard
al ver que el llibre tenia en misteri,
prengué a Joan i a Pere el ministeri
8 de la xarxa i al cel els féu llur part.

Naixent, a Roma no féu do de si,
ans a Judea, tant sobre altre estat
11 exaltar humilitat sempre volgué;

i ara de burg petit un sol ha dat,
tal que natura i el lloc fa agrair
14 on tan formosa dona al món nasqué.

Quando io movo i sospiri a chiamar voi,
 e 'l nome che nel cor mi scrisse Amore,
 LAUdando s'incomincia udir di fore
 4 il suon de' primi dolci accenti suoi.

Vostro stato REal, che 'ncontro poi,
 raddoppia a l'alta impresa il mio valore;
 ma: «TAcì —grida il fin—, che farle onore
 8 è d'altri omeri soma che da' tuoi».

Così LAUdare e REverire insegna
 la voce stessa, pur ch'altri vi chiami,
 11 o d'ogni reverenza e d'onor degna:

se non che forse Apollo si disdegna
 ch'a parlar de' suoi sempre verdi rami
 14 lingua mortal presuntüosa vegna.

Sì traviato è 'l folle mi' desio
 a seguitar costei che 'n fuga è volta,
 e de' lacci d'Amor leggiera e sciolta
 4 vola dinanzi al lento correr mio,

che quanto richiamando più l'envio
 per la sicura strada, men m'ascolta:
 né mi vale spronarlo, o dargli volta,
 8 ch'Amor per sua natura il fa restio.

E poi che 'l fren per forza a sé raccoglie,
 i' mi rimango in signoria di lui,
 11 che mal mio grado a morte mi trasporta;

sol per venir al lauro onde si coglie
 acerbo frutto, che le piaghe altrui
 14 gustando afflige più che non conforta.

5

Quan a vós crido amb els sospiraments
i el nom que al mig del cor m'escriví Amor,
LAUsant comença a oir-se la remor
4 del so dels seus primers dolços accents.

El vostre estat REial, que apreng corrents,
redobla a l'alta empresa el meu valor;
però el final diu: «TAlla, fer-li honor
8 prou és feix per a espatlles més potents».

Així, doncs, a LAUsar i REverir ensenya
la veu mateixa, quan se us anomena,
11 oh digna de tota honra i reverència:

sinó que Apol·lo a la pitjor s'endenyà
que a parlar dels seus rams de verd perenne
14 vingui llengua mortal amb insolència.

6

Tant va el meu foll desig extraviat
de seguir la que en fuga està resolta
i dels llaços d'Amor lleugera i solta
4 vola davant el córrer meu lassat,

que com més, reclamant-lo, el duc guiat
al bon camí, més fa el sord, sense solta:
no em val esperonar-lo, o dar-li volta,
8 que Amor de natural el fa obstinat.

I quan el fre per força a si el recull,
jo resto a mercè seva, lliure a penes,
11 que ben a desgrat meu a mort em porta:

només per anar al llor on sols es cull
aspre fruit, que les nafres alienes
14 gustant més afligeix que no conforta.

*La gola e 'l sonno e l'oziose piume
hanno del mondo ogni virtù sbandita,
ond'è dal corso suo quasi smarrita
4 nostra natura vinta dal costume;*

*ed è sì spento ogni benigno lume
del ciel, per cui s'informa umana vita,
che per cosa mirabile s'addita
8 chi vòl far d'Elicon nascer fiume.*

*Qual vaghezza di lauro, qual di mirto?
«Povera e nuda vai, Filosofia»,
11 dice la turba al vil guadagno intesa.*

*Pochi compagni avrai per l'altra via;
tanto ti prego più, gentile spirto:
14 non lassar la magnanima tua impresa.*

*«A pie' de' colli ove la bella vesta
prese de le terrene membra pria
la donna che colui ch'a te ne 'nvia
4 spesso dal sonno lagrimando desta,*

*libere in pace passavam per questa
vita mortal, ch'ogni animal desia,
senza sospetto di trovar fra via
8 cosa ch'al nostr'andar fosse molesta.*

*Ma del misero stato ove noi semo
condotte da la vita altra serena
11 un sol conforto, e de la morte, avemo:*

*che vendetta è di lui ch'a ciò ne mena,
lo qual in forza altrui presso a l'estremo
14 riman legato con maggior catena.»*

Son, ocioses plomes i fartum
del món tota virtut han apartada,
i la nostra natura esgarriada
4 quasi es troba, vençuda pel costum;

i al cel és tan extint tot sortós llum,
per què la humana vida és informada,
que per cosa admirable és indicada
8 qui pretén d'Helicó fer néixer flum.

Per murtra, per llorer hi ha cap delit?
«Mísera i nua vas, Filosofia»,
11 diu la turba en el vil negoci entesa.

Pocs companys tindràs per l'altra via;
tant més et prego jo, noble esperit:
14 no deixis la magnànima alta empresa.

«Al peu dels cingles on el bell robatge
dels membres terrenals primer es vestia
la gran dama que aquell que a tu ens envia
4 sovint desvetlla en plors al seu estatge,

feiem, en pau i lliures, el passatge
d'aquest viure, que tota bèstia ansia,
sense por de trobar al mig de la via
8 res que pogués torbar el nostre viatge.

Però del trist estat en què ens veiem
portades de la vida altra serena
11 un sol consol, i de la mort, rebem:

que és venjança d'aquell que a tal ens mena,
el qual, per força d'altri, ran l'extrem
14 roman subjecte per major cadena.»

Quando 'l pianeta che distingue l'ore
 ad albergar col Tauro si ritorna,
 cade virtù da l'infiammate corna
 4 che veste il mondo di novel colore;

e non pur quel che s'apre a noi di fore,
 le rive e i colli, di fioretti adorna,
 ma dentro dove già mai non s'aggiorna
 8 gravido fa di sé il terrestre umore,

onde tal frutto e simile si colga:
 così costei, ch'è tra le donne un sole,
 11 in me movendo de' begli occhi i rai

crïa d'amor pensieri, atti e parole;
 ma come ch'ella gli governi o volga,
 14 primavera per me pur non è mai.

Gloriosa columna in cui s'appoggia
 nostra speranza e 'l gran nome latino,
 ch'ancor non torse del vero camino
 4 l'ira di Giove per ventosa pioggia,

qui non palazzi, non teatro o loggia,
 ma 'n lor vece un abete, un faggio, un pino
 tra l'erba verde e 'l bel monte vicino,
 8 onde si scende poetando e poggia,

levan di terra al ciel nostr'intelletto;
 e 'l rosignuol che dolcemente all'ombra
 11 tutte le notti si lamenta e piagne,

d'amorosi pensieri il cor ne 'ngombra;
 ma tanto ben sol tronchi, e fai imperfetto,
 14 tu che da noi, signor mio, ti scompagne.

9

Quan el planeta que distingeix l'hora
a fer estada amb el Taure ja retorna,
l'encès banyam una virtut ens torna
4 que amb nous colors per tot el món aflora;

i no sols el que es mostra part defora,
prats i turons que la florida adorna,
ans el terrestre humor que a dins sojorna,
8 on mai no apunta el dia, prenya alhora,

i així tal fruit, i de semblants, es cull:
talment la que entre dones és un sol,
11 els raigs dels ulls llançant-me per l'espai,

de pensaments d'amor crea un estol;
mes tant és com governi o giri l'ull,
14 per a mi primavera no ho és mai.

10

Gloriosa columna que és l'aguant
del nostre esper i del gran nom llatí,
que encara no torça del ver camí
4 Jove aïrat amb pluja ventejant,

no aquí teatre o casa benestant,
ans, en canvi, un avet, un faig, un pi
entre l'herbei i el bell serrat veí,
8 del qual es baixa i puja poetant,

fins al cel ens eleven l'intel·lecte;
i el rossinyol que, a l'ombra, dolçament
11 en venir el vespre plora i es lamenta,

d'amoroses raons omple la ment;
però tal bé l'estronca i fa imperfecte
14 el teu ésser, senyor, que se'ns absentia.

11

*Lassare il velo o per sole o per ombra,
donna, non vi vid'io
poi che in me conosceste il gran desio
4 ch'ogni altra voglia d'entr'al cor mi sgombra.*

*Mentr'io portava i be' pensier celati,
c'hanno la mente desiando morta,
vidivi di pietate ornare il volto;
8 ma poi ch'Amor di me vi fece accorta,
fuor i biondi capelli allor velati,
e l'amoroso sguardo in sé raccolto.
11 Quel ch'i' più desiava in voi m'è tolto:
sì mi governa il velo
che per mia morte, ed al caldo ed al gelo,
14 de' be' vostr'occhi il dolce lume adombra.*

12

*Se la mia vita da l'aspro tormento
si può tanto schermire, e dagli affanni,
ch'i' veggia per virtù degli ultimi anni,
4 donna, de' be' vostr'occhi il lume spento,*

*e i cape' d'oro fin farsi d'argento,
e lassar le ghirlande e i verdi panni,
e 'l viso scolorir che ne' miei danni
8 al lamentar mi fa pauroso e lento:*

*pur mi darà tanta baldanza Amore
ch'i' vi scoprirò de' mei martiri
11 qua' sono stati gli anni e i giorni e l'ore;*

*e se 'l tempo è contrario ai be' desiri,
non fia ch'almen non giunga al mio dolore
14 alcun soccorso di tardi sospiri.*

11

- Aixecar el vel per sol o bé per ombra
no us he vist, dama, a fe,
d'ençà que heu conegut el meu voler
4 que tot altre desig del cor m'escombra.
- Mentre vaig dur els bells pensaments celats
que em destruïen, desitjant, la ment,
de pietat us veia ornat el rostre;
8 mes des que Amor a vós em féu vistent,
foren els rossos blens llavors velats
i l'amorós esguard clos sota sostre.
11 Vaig perdre el que més desitjava vostre:
així em governa el vel
que per la meva mort, en calda o gel,
14 dels vostres ulls el dolç esclat aombra.

12

- Si aquest meu viure de l'aspre turment
pogués tant defensar-se, i dels afany,
que vegi per virtut dels últims anys
4 la llum dels vostres ulls ja no esplendent
- i els cabells d'or subtil fer-se d'argent
i gastar les garlandes i els fustanys
i el rostre emmusteir que en els meus danys
8 a lamentar em fa temorós i lent:
- per fi em darà tant d'ardiment Amor
que jo us descobriré del meu pesar
11 quin d'hora, dia i any fou el tenor,
- i si el temps no us em deixa desitjar,
no es vulgui que no arribi al meu dolor
14 almenys ajuda de sospir tardà.

Quando fra l'altre donne ad ora ad ora
 Amor vien nel bel viso di costei,
 quanto ciascuna è men bella di lei
 4 tanto cresce 'l desio che m'innamora.

I' benedico il loco e 'l tempo e l'ora
 che sì alto miraron gli occhi mei,
 e dico: «Anima, assai ringraziar dêi
 8 che fosti a tanto onor degnata allora.

Da lei ti vèn l'amoroso pensiero,
 che mentre 'l segui al sommo ben t'invia,
 11 poco prezando quel ch'ogni uom desia;

da lei vien l'animosa leggiadria
 ch'al ciel ti scorge per destro sentero,
 14 sì ch'i' vo già de la speranza altero».

Occhi miei lassi, mentre ch'io vi giro
 nel bel viso di quella che v'ha morti,
 pregovi siate accorti,
 4 ché già vi sfida Amore, ond'io sospiro.

Morte pò chiuder sola a' miei pensieri
 l'amoroso camin che gli conduce
 al dolce porto de la lor salute;
 8 ma puossi a voi celar la vostra luce
 per meno oggetto, perché meno interi
 siete formati, e di minor virtute.
 11 Però, dolenti, anzi che sian venute
 l'ore del pianto, che son già vicine,
 prendete or a la fine
 14 breve conforto a sì lungo martiro.

13

Quan, enmig de les altres, missenyora
sent Amor aparèixer al seu semblant,
quant en bellesa passa ella davant,
4 tant creix aquest desig que m'enamora.

Jo exalto el lloc i l'hora encisadora
que els meus ulls van mirar a altura tan gran,
i dic: «Ànima, vés regraciant
8 de ser de tal honor mereixedora.

D'ella és que et ve l'amorós pensament,
que, bo i seguint-lo, al summe bé t'envia,
11 sense prear allò que tothom ansia;

d'ella ve l'animosa galania
que al cel et mena dreturerament,
14 i així l'esper em fa orgullar talment».

14

Ulls meus cansats, cada moment que us giri
vers el rostre d'aquella que us ha mort,
vetlleu la vostra sort,
4 que Amor ja us repta, i fa que jo sospiri.

Mort pot, sola, barrar-me al pensament
l'amorosa sendera que li mostra
el dolç port que li fóra la salut;
8 però pot entelar-vos la llum vostra
causa menor, car menys perfectament
sou conformats, i de menor virtut.
11 Però, lassos, abans que hagi vingut
l'hora del plor, que arriba pel camí,
preneu ara a la fi
14 confort brevíssim a un tan llarg martiri.

*Io mi rivolgo in dietro a ciascun passo
col corpo stanco ch'a gran pena porto,
e prendo allor del vostr'aere conforto
4 che 'l fa gir oltra dicendo: «Oimè lasso!».*

*Poi ripensando al dolce ben ch'io lasso,
al camin lungo ed al mio viver corto,
fermo le piante sbigottito e smorto,
8 e gli occhi in terra lagrimando abasso.*

*Talor m'assale in mezzo a' tristi pianti
un dubbio: come posson queste membra
11 da lo spirito lor viver lontane?*

*Ma rispondemi Amor: «Non ti rimembra
che questo è privilegio degli amanti,
14 sciolti da tutte qualitati umane?».*

*Movesi il vecchierel canuto e bianco
del dolce loco ov'ha sua età fornita
e da la famigliuola sbigottita
4 che vede il caro padre venir manco;*

*indi traendo poi l'antiquo fianco
per l'estreme giornate di sua vita,
quanto più pò, col buon voler s'aita,
8 rotto da gli anni, e dal cammino stanco;*

*e viene a Roma, seguendo 'l desio,
per mirar la sembianza di Colui
11 ch'ancor lassù nel ciel vedere spera:*

*così, lasso, talor vo cercand'io,
donna, quanto è possibile, in altrui
14 la disiata vostra forma vera.*

15

Cap endarrere em giro a cada pas
amb el cos fatigat fent el cor fort,
i prenc llavors del vostre aire confort,
4 que el fa continuar, dient: «Ai las!».

En pensar el bé que deixo amb tal traspàs,
en el llarg rumb i el viure curt absort,
aturo els peus amb ànsia i desconfort,
8 i a terra abaixo, llagrimant, la faç.

A cops m'assalta entre els plors amargants
un tal dubte: ¿com poden aquests membres
11 lluny del seu esperit viure amb ufana?

Però em respon Amor: «¿Ja no remembres
que aquest és privilegi dels amants,
14 lliures de tota qualitat humana?».

16

S'allunya el bon vellet canut i blanc
del dolç lloc on veié l'edat complida
i d'aquella família adolorida
4 que veu mancar-li el pare de la sang;

des d'allí, arrossegant l'envellit flanc
pels extrems dies de la seva vida,
tant com pot amb el bon voler s'avida,
8 romput pels anys, i de tant camí ranc;

i arriba a Roma, el seu desig complint,
per contemplar la imatge de Qui un dia
11 allà a l'altura també veure espera:

així, las, vaig a voltes perseguint
en altres, si tal cosa és que es podia,
14 la desitjada vostra forma vera.

Piovonmi amare lagrime dal viso
 con un vento angoscioso di sospiri,
 quando in voi adiven che gli occhi giri
 4 per cui sola dal mondo i' son diviso.

Vero è che 'l dolce mansüeto riso
 pur acqueta gli ardenti miei desiri,
 e mi sottragge al foco de' martiri,
 8 mentr'io son a mirarvi intento e fiso.

Ma gli spiriti miei s'agghiaccian poi
 ch'i' veggio, al departir, gli atti soavi
 11 torcer da me le mie fatali stelle.

Largata alfin co l'amorose chiavi
 l'anima esce del cor per seguir voi;
 14 e con molto pensiero indi si svelle.

Quand'io son tutto volto in quella parte
 ove 'l bel viso di madonna luce,
 e m'è rimasa nel pensier la luce
 4 che m'arde e strugge dentro a parte a parte,

i' che temo del cor che mi si parte,
 e veggio presso il fin de la mia luce,
 vommene in guisa d'orbo, senza luce,
 8 che non sa ove si vada e pur si parte.

Così davanti ai colpi de la morte
 fuggo: ma non sì ratto che 'l desio
 11 meco non venga come venir sòle.

Tacito vo, ché le parole morte
 farian pianger la gente; ed i' desio
 14 che le lagrime mie si spargan sole.

Un plor amargant em plou des de la cara
 amb un vent d'angoixants sospiraments,
 quan s'escau que a vós giro els ulls lluent,
 4 única per qui lluny del món visc ara.

Cert que la plàcida rialla clara
 per fi aquieta els meus desigs ardents,
 i em sostreu a les flames dels turments,
 8 mentre a fitar-vos l'esguard meu es para.

Però els meus esperits es glacen quan
 veig, al punt de partir, els gestos suaus
 11 fent apartar de mi els estels del fat.

Lliberta l'ànima amb les dolces claus,
 per seguir-vos del cor es llança avant;
 14 i se n'allunya amb molta ansietat.

Quan jo estic tot girat a aquella part
 on fa el bell rostre de madona llum,
 i em queda dins el pensament la llum
 4 que em crema i em consum de part a part,

tement que el cor se'm trenqui en manta part,
 veient la fi ja de la meva llum,
 me'n vaig a guisa d'orb que, sense llum,
 8 no sap on va i, amb tot, s'enfuig a part.

Així de les topades de la mort
 fujo, però no tan prest que el voler
 11 amb mi no vingui, com tothora sol.

Vaig callat i silent, que el parlar mort
 commouria la gent; i he de voler
 14 que el meu plorar s'escampi sempre sol.

*Son animali al mondo de sì altera
vista che 'ncontra 'l sol pur si difende;
altri, però che 'l gran lume gli offende,
4 non escon fuor se non verso la sera;*

*ed altri, col desio folle che spera
gioir forse nel foco, perché splende,
provan l'altra virtù, quella che 'ncende:
8 lasso, e 'l mio loco è 'n questa ultima schera.*

*Ch'i' non son forte ad aspettar la luce
di questa donna, e non so fare schermi
11 di luoghi tenebrosi, o d'ore tarde:*

*però con gli occhi lagrimosi e 'nfermi
mio destino a vederla mi conduce;
14 e so ben ch'i' vo dietro a quel che m'arde.*

*Vergognando talor ch'ancor si taccia,
donna, per me vostra bellezza in rima,
ricorro al tempo ch'i' vi vidi prima,
4 tal che null'altra fia mai che mi piaccia.*

*Ma trovo peso non da le mie braccia,
né ovra da polir colla mia lima:
però l'ingegno che sua forza estima
8 ne l'operazion tutto s'agghiaccia.*

*Più volte già per dir le labbra apersi,
poi rimase la voce in mezzo 'l petto:
11 ma qual sòn poria mai salir tant'alto?*

*Più volte incominciai di scriver versi;
ma la penna e la mano e l'intelletto
14 rimaser vinti nel primier assalto.*

19

Hi ha animals a la terra de tan fera
mirada que amb el sol i tot contén;
i altres, ferits per llum massa lluent,
4 només de nits emprenen la tresquera;

i altres, amb el desig tan foll que espera
gaudir potser en el foc, per esplendent,
l'altra virtut sofreixen, la que encén:
8 i el meu lloc és amb la cohort darrera.

Car no sóc fort per resistir la llum
d'aquesta dona, i no en llocs tenebrosos
11 em sé guardar, ni en hora prou extrema:

ans, amb els ulls malalts i llagrimosos,
veure-la és el destí que a mi em consum;
14 i ja sé que vaig rere allò que em crema.

20

A cops avergonyit de callar encara,
senyora, la bellesa vostra en rima,
torno al temps que primer la meva estima
4 de vós més que de cap es feia cara.

Però a tal pes el meu braç no fa cara,
ni és obra per a la meva llima:
així, l'enginy que el seu poder estima
8 en l'operació tot s'encarcara.

Sovint he obert els llavis per dictar,
i la veu se'm glaçava al mig del pit:
11 mes quin so ascendiria mai tan alt?

Sovint he fet els versos començar,
però la mà, la ploma i l'esperit
14 romanien vençuts al primer assalt.

Mille fiate, o dolce mia guerrera,
 per aver co' begli occhi vostri pace
 v'aggio proferto il cor; ma a voi non piace
 4 mirar sì basso colla mente altera.

E se di lui fors'altra donna spera,
 vive in speranza debile e fallace:
 mio, perché sdegno ciò ch'a voi dispiace,
 8 esser non può già mai così com'era.

Or s'io lo scaccio, ed e' non trova in voi
 ne l'esilio infelice alcun soccorso,
 11 né sa star sol, né gire ov'altri il chiama,

poria smarrire il suo natural corso:
 che grave colpa fia d'ambeduo noi,
 14 e tanto più de voi, quanto più v'ama.

A qualunque animale alberga in terra,
 se non se alquanti c'hanno in odio il sole,
 tempo da travagliare è quanto è 'l giorno;
 ma poi che 'l ciel accende le sue stelle,
 5 qual torna a casa e qual s'anida in selva
 per aver posa almeno infin a l'alba.

Ed io, da che comincia la bella alba
 a scuoter l'ombra intorno de la terra
 svegliando gli animali in ogni selva,
 10 non ho mai triegua di sospir col sole;
 poi quand'io veggio fiammeggiar le stelle
 vo lagrimando, e disïando il giorno.

Quando la sera scaccia il chiaro giorno
 e le tenebre nostre altrui fanno alba,
 15 miro pensoso le crudeli stelle,

21

Mil vegades, dolcíssima guerrera,
per assolir amb els vostres ulls la pau,
us he ofrenat el cor; però no us plau
4 mirar baix amb la ment que altiva impera.

I si d'ell altra dona res espera,
en esperança feble viu i en frau:
meu, perquè odio allò que a vós desplau,
8 ésser no pot ja mai talment com era.

Mes si el bandejo, i ell no troba en vós
en l'exili infeliç socors i hostal,
11 no vivint, sol, ni oint si altra el reclama,

errar podria el seu curs natural:
i culpa greu seria de tots dos,
14 i de vós més, per tal com més us ama.

22

Per a tot animal que viu a terra,
llevat d'aquells que tenen odi al sol,
és temps de treballar mentre és de dia;
però en encendre el cel els seus estels,
5 l'un torna a casa i l'altre endins la selva
per reposar-se almenys fins a trenc d'alba.

I jo, des que comença la bella alba
a dissipar les ombres de la terra
i desvetllar les bèsties de la selva,
10 no tinc mai treva de sospirs al sol;
quan veig després flamarejar els estels
vaig llagrimant i desitjant el dia.

Quan el vespre fa fora el clarós dia
i el que és tenebra nostra és d'altres alba,
15 pesarós guaito els inclements estels